

FREMTIDENS BARNEVERN

Karlsen, A (2009) Fremtidens barnevern. Fontene, 1, 46-48

Barnevernet er i endring, og fremtidens barnevern vil se annerledes ut enn i dag. Dette vil blant annet vise seg gjennom endret metodebruk, endrede krav til kompetanse, bedre forebyggingsarbeid og tidligere hjelp til barn og familier med behov for tilbud fra barnevernet.

De tre viktigste utfordringene i utviklingen av fremtidens barnevern er å: (a) Sikre at metodene som benyttes i barnevernet har vært gjenstand for forskning, og i langt større grad har en dokumenterbar positiv effekt (forskningsbasert barnevern), (b) sikre at en blir enda bedre på forbygging av problemer (forbygging), og (c) at en blir flinkere til å identifisere problemer og iverksette intervensjoner mens barna er yngre (tidlig intervensjon).

Barnevernet benytter i dag en del metoder som kan betegnes som forskningsbaserte, og hvor en systematisk undersøker hvilken effekt metodene har på barn og unge som mottar tjenester. Fortsatt er det imidlertid utbredd at valg av metode er begrunnet i personlige preferanser og ideologi, fremfor dokumentert viten. Hoveddelen av metodebruken i barnevernet kan ikke betegnes som forskningsbasert, og det foregår i begrenset grad systematisk innhenting av data som dokumenterer de ulike metodenes effekt. Det at en i så stor grad anvender metoder uten forskningsmessig dokumentasjon av effekten er lite ønskelig. Siktemålet bør være et mer profesjonelt barnevern, der en ovenfor alle målgrupper har tilgjengelige metoder med dokumenterbar positiv effekt. Vi skal med andre ord i minst mulig grad drive med det vi tror virker, og i størst mulig grad drive med det vi vet virker.

Den andre store utfordringen ligger i å styrke det forebyggende arbeidet. Det å forebygge problemer vil alltid være mer hensiktsmessig enn å behandle problemer i etterkant. Det finnes flere anbefalte programmer for å forebygge problemer hos barn og unge. De anbefalte programmene må anvendes i større grad og nye effektive måter å forebygge på må utvikles.

Den siste store utfordringen er å i større grad rette arbeidet inn mot yngre barn. Den mest ressurskrevende gruppen i barnevernet er ungdom i alderen 13 til 18 år. Mange ungdommer i denne alderen trenger ressurskrevende tilbud som institusjonsplassering. Det er grunn til å anta at problemene til disse ungdommene i mange tilfeller kunne vært identifiserte langt tidligere, kanskje allerede i barnehagealder. Om en lykkes med å identifisere problemene og iverksette effektive intervensjoner tidligere oppnår en flere ønskede effekter. Først og fremst vil barn som får et passende tilbud tidligere ofte få en langt bedre oppvekst, men en vil også oppnå at behovet for mer ressurskrevende tilbud reduseres.

Om en skal lykkes med disse utfordringene er det spesielt tre områder det må satses mye på:

Satsningen på forskning og evaluering innen barnevernsområdet må videreføres og forsterkes. De metodene som benyttes i dag og som en ønsker å benytte videre må beskrives på en slik måte at det lar seg gjøre å underlegge de forskning, og det må gjennomføres studier som evaluerer effekten av metodene. Samtidig må en satse på utvikling av nye metoder og implementere disse i barnevernet. Bare gjennom stor satsning på forskning vil en kunne

avdekke hvilke metoder som har ønsket effekt, hvilke som ikke har ønsket effekt, samt utvikle nye metoder med ønsket effekt.

Kompetanse er den viktigste ressursen barnevernet innehar i dag. Nye metoder og nye arbeidsformer krever imidlertid ny kompetanse. Den kompetansen barnevernet har i dag er trolig ikke den riktige kompetansen for et barnevern som i større grad anvender forskningsbasert metodikk og har innsatsen rettet mot yngre barn. For å opparbeide riktig kompetanse for fremtiden må barnevernet kartlegge fremtidsbehovet og intensivere satsingen på å utvikle riktig og fremtidsrettet kompetanse. Videre må utdanningsinstitusjonene fornye sine relevante grunn- og videreutdanninger. Utdanningsinstitusjonene tilpasser ikke alltid sine studier til det behovet praksisfeltet har for kompetanse. Eksempelvis har mange av dagens forskningsbaserte metoder en forankring i læringsteorien, mens læringsteori i liten eller ingen grad er sentral i utdanningen av barnevernspedagoger.

Tett samarbeid, ressurs- og kompetanseoverføring, samt en erkjennelse av at effektivt barnevern ikke kan drives av barnevernet alene er vesentlig for å lykkes. Skal en lykkes med et effektivt forebyggingsarbeid, og med å identifisere problemer tidligere, krever dette at arbeidet blir gjort på de arenaene som barna er tilstede på. Sentrale arenaer i denne sammenhengen er helsestasjonen, barnehagen og skolen/SFO. Det krever også at effektive forebyggings- og identifiseringsmetoder, samt nødvendige ressurser blir gjort tilgjengelig på disse arenaene. På samme måte krever igangsetting av effektive intervensjoner for barn med identifiserte problemer at kommunene får tilgang til de metoder og de ressurser som er nødvendige for å lykkes. Forskning på allerede etablerte metoder og utvikling av nye metoder krever samarbeid mellom kommunalt og statlig barnevern, nasjonale styresmakter og forskningsinstitusjoner, mens utvikling av riktig kompetanse krever samarbeidet mellom nasjonale styresmakter, utdanningsinstitusjoner og barnevernet.

Arbeidet for å lykkes med disse utfordringene er allerede godt i gang, og de politiske signalene peker i riktig retning. Foreløpig gjenstår det imidlertid mye før vi har et gjennomført forskningsbasert barnevern, er gode nok på forebyggingsarbeid, identifiserer barns behov tidlig nok, og igangsetter effektive intervensjon så snart problemene er identifiserte.